

Datum: 5 september 2019

Geachte dames en heren,

Woensdag 11 september debatteert u met minister Slob over Lokale, regionale en streekomroepen. Begin deze week is het advies van de Raad voor de Cultuur (RvC) en de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) gepubliceerd over organisatie en financiering van lokale publieke omroepen. Wij onderschrijven de door de raden genoemde functies van lokale journalistiek: signalerend, agenderend, als waakhond en als verbinding tussen verschillende groepen binnen de lokale gemeenschap.

De VNG vraagt aandacht voor de volgende punten in reactie op de adviezen van RvC en de ROB:

1. Laat omroepen alle kanalen gebruiken
2. Teleurstellend dat er geen perspectief is op ruimer budget ondanks erkenning krappe financiën;
3. Keuze voor streken wordt breed gedragen;
4. Verder met keurmerk en pilots voor streekomroepen
5. Onduidelijkheid over nieuwe landelijke nieuwsorganisatie en plaats lokale omroepen daarin;
6. Breder vervolgadvisie: kijk ook naar uitname Gemeentefonds en voorkom vertraging bij streekomroepen.

Omroepen moeten alle uitzendkanalen gebruiken

De raden zijn van oordeel dat het voor lokale omroepen erg kostbaar is uit te zenden via tv, radio en online. Zij stellen daarom voor de wettelijke mogelijkheid te creëren dat lokale omroepen zelf bepalen welke kanalen zij gebruiken voor uitzending.

Uit diverse onderzoeken is bekend dat het online gebruik van internet en sociale media groter is bij jongeren, maar dat radio en televisie nog zeer relevant zijn voor de oudere doelgroep. De Mediawet schrijft naar onze mening dan ook terecht voor dat -- ook lokaal -- alle kanalen benut moeten worden.

Wij zijn daarom van mening dat dit uitgangspunt thans niet veranderd moet worden. Temeer daar door de markt de publieke bekostiging van de omroepen bij het laten vallen van deze criteria nog meer dan voorheen als oneerlijke concurrentie zal worden beschouwd.

Teleurstellend dat er geen perspectief is op ruimer budget ondanks erkenning krappe financiën

De raden stellen evenals eerder de VNG samen met NLPO: 'De huidige financiering en financieringssystematiek van lokale omroepen is niet geschikt om een volwaardige lokale omroep in stand te houden. Om te voldoen aan de Lokaal Toereikend Media Aanbod/LTMA-eisen is € 1,28 per huishouden voor een lokale omroep erg karig.' Dat geldt ook volgens de raden zeker in dunbevolkte gebieden. De raden bieden echter geen perspectief op verruiming hiervan, maar zoeken de oplossing in de beperking van het aantal uitzendkanalen.

Het is teleurstellend om dit te vernemen na alle toekomstgerichte inspanningen van gemeenten en omroepen. Zoals bekend blijven wij van oordeel dat er buiten de thans beschikbare karige € 10 miljoen tenminste € 30 miljoen meer nodig is om de lokale publieke omroepfunctie zoals bedoeld in de Mediawet daadwerkelijk gestalte te geven.

Keuze voor streken wordt breed gedragen

De raden vermelden ten onrechte dat de aanwijzing van de streken door de NLPO en VNG als blauwdruk en niet van onderop heeft plaatsgevonden. Wij hebben gelet op de nieuwe Mediawet en het daaruit voortvloeiende Lokaal Toereikend Media-aanbod/LTMA gemeend dat streken, gelet op de natuurlijke habitat van de burgers en om de publieke media nog enigszins betaalbaar te houden, de beste schaal zijn voor de lokale omroepen. De aanwijzing heeft vervolgens in een zeer zorgvuldig proces plaatsgevonden. Tevoren zijn omroepen en gemeenten uitgebreid geconsulteerd. Tevens hebben zij de gelegenheid gekregen om hun zienswijzen in te dienen, die door een onafhankelijke commissie zijn beoordeeld. Uiteindelijk was eenieder overtuigd van het nut en de schaal.

Verder met keurmerk en pilots voor streekomroepen

De realiteitswaarde van het NLPO/VNG-model voor streekomroepen is inmiddels gestaafd: immers op 3 september, de dag van het verschijnen van het RvC/ROB-advies, is het eerste via NLPO/VNG ontwikkelde en extern getoetste keurmerk uitgereikt aan een streekomroep die aan de LTMA-eisen voldoet.

Meer omroepen willen volgen, maar de krappe financiën zorgen voor belemmeringen.

Minister Slob heeft op uitdrukkelijk verzoek van u als Kamer toegezegd om een deel van de extra beschikbare € 15 miljoen te besteden aan streekomroep-pilots. Deze dienen om te bezien wat er in diverse typen gebieden nodig en mogelijk is om te voldoen aan de eisen van de Mediawet met name gelet op de LTMA-, inclusief ICE-norm. Eerder hebben de VNG en NLPO gevraagd om 2 keer € 6 miljoen in 2019 en 2020. De pilot-gelden zullen thans naar verwachting opgenomen worden in de rijksbegroting 2020.

Onduidelijkheid over nieuwe landelijke nieuwsorganisatie en plaats lokale omroepen daarin

Volgens de raden zou het volgende moeten gebeuren: 'Op termijn kan een professionele landelijke coördinerende nieuwsorganisatie ingericht worden, min of meer langs de lijnen van de huidige gedefinieerde streekomroepen, die met opgeleide lokale journalisten nieuws maakt en voor de verspreiding van lokaal/streeknieuws zorgt.'

Voor gemeenten blijft het echter van belang dat lokale omroepen en hun medewerkers zijn ingebed in de lokale samenleving. Het is ook niet geheel duidelijk hoe dit standpunt van de raden zich verhoudt tot de door hen verwoorde principiële functies voor de lokale journalistiek, met name de verbindende.

Breder vervolgadvis: kijk ook naar uitname Gemeentefonds en voorkom vertraging bij streekomroepen

De raden willen een fundamenteel vervolgadvis geven over de vraag welke publieke waarden en functies van lokale media en nieuwsvoorziening moeten worden gewaarborgd met het oog op het levend houden en vitaliseren van de lokale democratie, waarin iedereen gehoord en gezien worden. Zij willen onderzoeken in hoeverre die waarborg er nu is; welk beleid, welke budget en welke organisatievorm hiervoor nodig zijn.

Wij betreuren het dat dit vervolgadvis tot verdere vertraging leidt richting de gewenste financiering en organisatie van de lokale omroepen. Lokale omroepen/NLPO en gemeenten/VNG zijn immers al sinds medio 2012 doende met een toekomstgericht realistisch perspectief. Wij gaan ervan uit dat de streekomroep-pilots in elk geval geen verdere vertraging oplopen. Wij bepleiten tenslotte dat in het vervolgadvis ook het vraagstuk c.q. de voor- en nadelen van al dan niet een uitname van de lokale omroepgelden uit het Gemeentefonds nader onderzocht worden in relatie tot de andere onderzoeken die de raden in dit kader willen gaan doen.